

Domadi glasovi

Stev.156

Lienz, torek 6. avgusta 1946.

Leto 2.

K A M ?

Zadnje naše članke o naši preselitvi so nekateri napak presojali, meneč, da z njimi ljudi nekako silimo naj bi se vrnili. Taka sodba je docela zgrešena. Kdor ve, kako se stvari za kulisami sučejo, ta je naše članke pravilno razumel, saj je znano, da oblasti žele, naj bi se čim več beguncev vrnilo. Zato moremo in hočemo tudi mi s svojimi članki o preselitvi poštovati le tiste; ki se nočejo vrniti. Vsak pa je toliko svoboden, da se lahko odloči sam, če bo le pravilno znal presojati dejanske razmere in naša navodila. Mi smo hoteli le bolj jasno naglasiti, da nikogar ne bomo silili naj se odloči za selitev v tujino, kakor nikogar nismo in ne bomo odvrčali od vrnitve. Saj še vedno drži pregovor, da je vsak svoje sreče kovač.

Ko se bodo ljudje odločali, bodo seveda že morali vedeti, kam bi šli. To je poglavitno vprašanje, ki nanj danes še ni mogoče določno odgovoriti. Da najprej to vprašanje reši je minister dr. Miha Krek v imenu preselitvenega odseka pri Slovenskem Socialnem Odboru v Rimu doslej obiskal diplomatske zastopnike vseh tistih prekomorskih držav, ki bi bile pripravljene slovensko begunsko skupino v celoti sprejeti. Na podlagi teh pogovorov, ki pa niso obvezni, ker vlade same še niso poslale svojih pogojev, bi bilo za zdaj stanje tako le:

Republika S a n D o m i n g o na otoku Haiti med južno in severno Ameriko je zelo rodovitna dežela, ki je dvakrat večja kot Slovenija. Sprejela bi vse slovenske begunce, zlasti kmete, obrtnike in pa praktične strokovnjake. V višjih legah je po zimi celo hladno, da voda zmrzne.

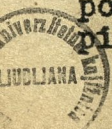
V e n e z u e l a je velika za skoro 4 predvojne Jugoslavije, je pa le malo obljudena. V nižjih legah je podnebje nezdravo, v višjih legah pa bi se lahko skupaj naselili kmetje, obrtniki in strokovnjaki raznih poklicev. Zlasti inženjerji, tehniki, mehaniki in elektrotehniki bi bili dobrodošli.

E k v a d o r je dežela pod ravnikom, ki je tako velika kakor Jugoslavija. Tamkaj že prebiva nekaj Slovencev, ki to deželo hvalijo kot nenavadno rodovitno. Pišejo, da zemlja tam rodi 3 do 4 krat na leto. Omeniti pa je treba, da je za naše ljudi življenje tamkaj mogoče le v visokih legah do 2000 metrov, ker je nižina vroča in nezdrava, vsaj naši ljudje bi v nizkih legah ne mogli vzdržati.

K o l u m b i j a je velika skoro za 5 Jugoslavij. Je rodovitna dežela, ki zdaj pripravlja nov naselitveni zakon, ki bo menda zelo ugoden, kakor zatrjuje kolumbijski poslanik.

B o l i v i j a je velika skoro za 9 Jugoslavij. Ta bi prevzela skupaj kar 50.000 naseljencev, zlasti kmete, obrtnike in strokovnjake bi rada imela.

Č i l e je država ob Tihem morju ter je velika za 3 Jugoslavije. Zdaj namerava naseliti severni del svoje južne polovice nekako ob 45 stopinji južne širine ob Tihem morju. Za tamkajšnje pojme je podnebje tam precej ostro. Po zimi je tam včasih do 5 stopinj mraza, kar je za one tam velik mraz, za nas pa bi bila to kar

igrača. Ta država bi sprejela vse stanovce, le t govcevi se brani.

P a r a g v a j je dežela, ki bi tudi sprejela begunce. Vendar kakih uradnih izjav od tam še ni. Omeniti pa je treba, da je dežela sicer bogata, da pa je v nizkih legah za nas docela nemogoča.

B r a z i l i j a je velikanska dežela, ki je velika za več ko 50 Jugoslavij, kakor Evropa. Ta pa ne sprejema skupin, marveč le posameznike, ki jih po potrebi razseli po deželi. To bi za nas ne bilo primerno, ker bi bili tako razsejani po deželi, ki je velika kakor Evropa. Tako naselitev moramo že vnaprej odklanjati.

Izven Južne Amerike bi bilo mogoče misliti ša na K a n a d o, kjer bi se morebiti naši ljudje dobro počutili, pa ta država zdaj v Rimu še nima zastopstva. - J u ž n a A f r i k a je tudi dobila vlogo, pa na njo še ni odgovorila. A v s t r a l i j a bi bila močno primerna, je pa silno daleč in zato so velike težave s prevozom. Zato bi se ne bilo mogoče tja preseliti pred 2 letoma. Nekateri krogi v Avstraliji bi izmed vseh begunskih narodov najrajši dobili tja Slovence. Pa zaradi prevoza na to za zdaj ni misliti.

Tako je stanje zdaj, kar sporočamo v vednost, da ljudje vedo, kako resno je odbor v Rimu stvar zagrabil. Zrela pa stvar še nikjer ni. Kadar bo dozorelo tudi to vprašanje, bomo poročali. Morebiti bo do takrat dozorelo naše vprašanje kako drugače in bomo tistikrat na preseljevanje kar pozabili. Bog daj, da bi bilo tako in da bi se rajši selili proti domu. Pripravljeni pa moramo po pameti biti, da nam vrata v domovino ostanejo še nekaj časa zaprta.

Utopija ali resnica

Združene zapadno-evropske države o za sedaj še političen načrt, načrt, o katerem v Franciji mnogo razpravljajo ter se bo prej ali slej razpravljalo o njem tudi pred forumom velike diplomacije. Zaenkrat bi se vsak francoski politik čuval zanj se odkrito zavzeti, ker bi takoj naletel na nezaupanje Moskve in njenih francoskih prištašev, češ, da se dela na ustvarjenju "zapadnega bloka". Na skrivaj so pa mnogi vodilni državniki tako med socijalisti, kot med republikanci prepričani, da razvoj Evrope v tej smeri ni samo potreben, temveč neizbežen.

To naziranje je utemeljeno ne samo v potrebi zapadne Evrope, da brani krščanstvo in civilizacijo pred grožajočo močjo azijskega komunizma, temveč tudi v silni gospodarski moči USA in iz te sledeči nemohi ločeno živlečih evropskih dežel, ki v sedanji obliki ne bodo nikdar v stanju premagati ameriški trg. Dočim je bil ameriški izvoz v prvih povojnih časih vsled številnih stavk in drugih gospodarskih ovir v tekmovanju za evropski trg še nekam znošen, dalekovidnim Evropejcem ni težko spoznati, da bo v tem trenutku, ko se bo enkrat neznanska moč ameriške masovne proizvodnje enotno in nemoteno razvila, ameriška ponudba uničila vsa evropska produkcijska mesta.

Da le najdejo narodi nek način harmoničnega skupnega življenja, je s tem že tudi vprašanje obrambe proti morebitnim napadom od zunaj že skoro rešeno. Istčasno bi z združitvijo vseh gospodarskih virov bilo mogoče tolikšno izboljšanje celokupnega evropskega življenskega standarta, da se ta v bodoče ne bi mnogo razlikoval od onega v Ameriki.

V resnici ni ničesar, da se ne bi moglo združiti z ideali in naporu Združenih narodov. Nasprotno v ustanovni listini UNO je predvideno, da imajo države - članice Združenih narodov pravico, sklepati regionalne pogodbe. V pogledu na gotove že obstoječe koalicije bi omenjena zveza držav Zapadne Evrope mogla predstavljati

nekako protiutež ruskim vplivnim središčem na vzhodu in jugovzhodu Evrope.

Neglede na gospodarski blagoslov ustvaritve take zapadno-evropske državne zveze bi federacija zapadne Evrope pomenila tudi v političnem pogledu prednost, ki bi bila najbolj sposobna, da izravna s svojo močjo nasprotja, ki se nastala med obema velesilama USA in Rusijo.

Pretebi bo moralo mogoče še mnogo let, da se bo mogla Evropa v gornjem smislu resnično spremeniti. Toda kdo more dvomiti, da ne bi bilo v korist našemu kontinentu? Po našem mnenju, bi se morali vsi, ki se imajo za "dobre Evropejce"; obrazloženi načrt na vso moč podpirati.

(Po "Cent Daily Mail".)

DISMO IZ SENEGALLIJE

"V našem taborišču se močno govori, od države "Equador". So namreč nekateri ljudje tu, ki si dopisujejo z izseljeniškim duhovnikom, ki je že 10 let v Argentini. Poznajo ga ljudje iz Rovt in Metlike, kjer je kaplanoval. On pravi, da če bi v doglednem času ne bilo mogoče domov, da priporoča onim, ki imajo sorodnike v Argentini, da gredo k njim, kdor pa sorodnikov tam nima, naj bi šel v "Equador", ker tam bi se dalo napraviti bodočnost na polno načinov. Zemlja je zelo rodovitna - menda najbolj na svetu. Posebno poljedelci in živinorejci bi lepo uspevali. Izseljeniški duhovnik Rijavec, ki je v Equadorju pravi, da bi se v petih letih mogla vzpostaviti lepa eksistenca. Če po dveh mesecih ti zemlja da vsemogoče sadove. Rijavec bi bil že pred leti rad ustanovil tam slovensko naselbino. Pravi, da se mu zdi, da sedaj bo to postala resnica. Pravi, čakajo vas z odprtimi rokami. Država bi dala na družino najmanj 50 ha zemlje in to v last. Kolonizacijska banka bi dala denar za orodje, poslopja, kar bi se zabelo vračati po petih letih na male obroke. Zemlja bi se začela odplačevati še pozneje. To plačilo bi bilo malenkostno. Lastniki bi bili takoj. Sprejela bi država 15.000 Slovencev. Bivši ameriški predsednik Hoover je pripravljen posredovati za ladje za prevoz. Je država ob ravniku, a v krajih, kjer bi bili naseljeni je temperatura med 12 in 35 stopinj. Svet leži v legi nad 1000 m. Malarije ni. Tudi tamkaj so pripravljene bogataši kar največ pomagati, enako duhovščina. Jezik španski, ki je zelo sličen italijanskemu. Nekaj se govori tudi angleško. Tako pišeta gg.Hladnik in Rijavec. Ne pišem tako obširno zato, da sem Bog ve kako navdušen. Vendar pa, če ne bo drugače, se tudi v Equador ne bom bal iti. Če bi se vsi slovenski begunci tam naselili, bi prišli v poštev za zaposlitev vsi poklici. Zaenkrat stvar še ni aktualna. Bomo še še videli. Kadar bo bolj resno, bom takoj poročal."..... "V nedeljo smo imeli novo mašo. Imel jo je g. Zorko Stanko. Tudi Smerkolj Tone (Rudolf) je imel 29.6.v Praglji novo mašo."....

== :: ==

O MIHAJLOVICEVI USMRITVI.
 prinaša londonski "Times" dne 24. julija tale komentar: "Pritožbo obsojencev je predsedstvo narodne skupščine zavrnilo. Tudi vse priče iz inozemstva so odklenili. Jugoslovanom, ki so Mihajloviča so-

dili in ki so do dobra poznali obtožnico, je smrtna obsedba sama posebi umevna. Pri nas v Angliji takega sodnega postopka še nikoli nismo videli kakor je trdila obtožnica, je general Mihajlovič pomiril na tisoče svo-

jih rojakov, oziroma bil vzrok, da so jih pomorili in je sedeloval z okupatorjem. Pribe zoper četnike so nastopale druga za drugo in pripovedovale grozne zgodbe. Celo na pol pomorjeni in pohabljeni zaradi pretepanja in mučenja so nastopili z izreki iz sv.pisma stare zaveze: "Prišli so ponoči in nas poklali". "Bežal sem v gozdove in videl naše domove, kako so se spreminjali v ruševine". Novi kazenski zakon, ki s svojo močjo sega nazaj, in na podlagi katerega so Mihajloviča obsodili, smatra krivega vsakogar, dokler ne dokaže svoje nedolžnosti. Ker je zakon tak, je predsednik sodišča, ki pa je bil po našem pojmovanju bolj tožilec kot sodnik; postopal strogo "zakonito". To je razvidno tudi iz odobravanja občinstva, ki je navdušeno ploskalo njemu in javnemu tožilcu, ter iz žvižgov, ki so spremljali izvajanja toženca in njegove obrambe. To sledi tudi iz tega, da je sodišče odklonilo vse zunanje priče, ki bi bile dokaz le, da se je general Mihajlovič vsaj nekaj časa res boril proti Nemcem in rešil na stotine ameriških vojakov iz nemškega ujetništva."

UNRRA NAJ NIMA NASLEDNIKA.

Britanska vlada je obvestila ameriško vlado, da se ne strinja s predlogom, naj bi se ustanovilo novo društvo, ki naj bi bilo naslednik UNRRA-e, in ki bi se naprej zastonj delila podpore. Britanska vlada se strinja s tem, da UNRRA preneha delovati v Evropi 31.decembra 1946, dočim na Daljnem Vzhodu šele 1.junija 1947. Priznava pa, da je treba najti za to delo kako novo obliko. Ameriški krogi so mnenja, da je treba podporo še naprej deliti zastonj, kjer to zahtevajo potrebe. ("Reuter")

LIENSKO TABORIŠČE je bilo delo 4 dni. Ameriška vlada je pripravila ležno obiska poveljnika britanskih na za izgraditev kanala potrošiti čet v Avstriji generalnega polkovnika Steela. Čeprav se je g.general mudil le dva dni v britanski coni, je hotel v tem kratkem času ali pa znižati kanal na morskobiskati begunsko taborišče, s čimer je pokazal svoje veliko zanimanje in poglobitvena dela se bodo odlo-

manje za bogunce, Kar je posebno padlo v oči, je bila okolnost, da ni bilo ne v taborišču in ne v generalovem spremstvu nobenega vojaštva ali policije. G.general si je ogledal vse važnejše taboriščne ustanove, med njimi tudi naše uredništvo, tiskarno in upravo in se živo zanimal za življenje v taborišču, najbolj pa za mladino. Taborišče je zapustil zelo zadovoljen in izrazil svoje priznanje UNRRA-inemu ravnatelju group captainu Ryderju Youngu in superintendentu g.primariju dr.Meršolu za lepe ureditev taborišča in za prijaznost taboriščnikov.

PANAMSKI PREKOP--PREOZEK.

Graditelj sueškega kanala Francoz Ferdinand de Lesseps, je leta 1881 pričel z gradnjo panamskega prekopa. Osem let pozneje je moral z delom prenehati, ker je vsled težavnega podnebja zbolelo in pomrlo mnogo delavcev. Vsled tega in še drugih nerednosti je nastal takozvani "panamski škandal", ki je Lessepsu vzel vso slavo, katero si je pridobil pri gradnji sueškega prekopa. - Pozneje se je ameriška vlada zavzela za načrt in ga tudi izpeljala l.1944, ko je v Evropi že divjala vojna vihra, so brez posebnih slovesnosti odprli za promet to za USA najvažnejšo morsko pot. Smatrali so, da bo spodnja širina kanala od 38.5 m zadostovala tudi za bodočnost, kar se je pa sedaj pokazalo kot zmotno. Za bodoča leta pričakujejo tako velik promet, da ne bo mogoče vseh ladij spraviti skozi prekop. Poleg tega že sedaj ni zadosti širok za nove tri ameriške letalonosilke "Franklin D.Roosevelt", "Midway" in "Coral Sea", kar bi v potrebi te edinice prisililo, kot najkrajšo pot na Filippine vzeti ono okrog Afrike, kar pa pomeni podaljšanje vožnje od 18 na 22 dni, torej za

----- IZSLA JE AVGUSTOVA ST."BOGOLJUBA".